

سفر نامه

مشهدالرزشاشرعرو دین و تاریخ (بخش نخست)

به سراغ حکیم سخن می رویم

ارزواحمدزاده، راهنمای طبیعت گردی

بالاخره بعد از سال‌ها فرصتی پیش آمد تا به مشهد برویم و کمی دل را آرام کنیم در کنار پتجره فولاد. پار سال چند روز تعطیل را غنیمت شمردیم تا از خراسان رضوی به خصوص مشهد بازدید کنیم. اغلب گردشگران مشهد را از آن تشکیل می‌دهند و البته تعدادی هم مانند ما به سراغ جاذبه‌های دیگر این شهر یارتی نیز می‌روند. صبح زود به راه افتادیم، صبحانه را در پارکی در سمتان خوردیم، نهار شاهرود بودیم و در نهایت عصر همان روز به مشهد رسیدیم. با کمک نقشه به سمت اقامتگاه رفتیم و پس از جا به جا کردن وسایل و خوردن یک چای داغ در چشم بر هم زدنی خواب‌مان برد. صبح بعد از صبحانه اولین جایی که رفتیم حرم امام رضا بود. به خاطر دارم که اوایل پاییز بود و هوا آبری. کمی در صحن حرم نشستیم و به زیارت مشغول شدیم. پس از آرام گرفتن و در دودل کردن، از حرم خارج شدیم و تصمیم گرفتیم نهار را در کوهسنگی بخوریم. کوهسنگی و یا به عبارتی کوهسنگی یکی از قدیمی‌ترین و مشهورترین مکان‌های گردشگری مشهد است که به دلیل وجود دو کوه سنگی مشرف به شهر به این نام خوانده می‌شود. قدمت کوهسنگی تا جایی است که گفته می‌شود شاه عباس در ۱۶ سالگی در همین مکان تاج شاهی به سر نهاده است. بعد از نهار و قدم زدن در کوهسنگی به سراغ یکی دیگر از جاذبه‌های تاریخی مشهد رفتیم: آرامگاه نادر شاه افشار. پس به سمت چهارراه شهدا که مجموعه باغ موزه نادر و آرامگاه نادر شاه افشار در آنجا قرار دارد رفتیم.

این مجموعه دارای دو سالن موزه است که آثار جنگی و غیر جنگی مربوط به حکومت افشاریان را به نمایش می‌گذارد. معروف‌ترین شیء این مجموعه که در ذهن بیننده باقی می‌ماند، مجسمه نادر شاه است که بر ستونی قرار گرفته است. از موزه نادری بیرون آمدیم و غروب آن روز را به شهر گردی گذرانیم. فردای آن روز بعد از صرف صبحانه عازم طوس شدیم: شهر شاعر شیرین سخن ایران زمین، حکیم فردوسی. به آرامگاه سفید فردوسی رسیدیم و با گفتن «به نام خداوند جان و خرد ... کزین برتر اندیشه برنگذرد» وارد محوطه آرامگاه شدیم. باغی بزرگ و محوطه‌ای سرسبز که مقبره سفید و بزرگ و استوار حکیم فردوسی در میان باغ خودنمایی می‌کرد. وارد ساختمان آرامگاه شدیم که به موزه فردوسی تبدیل شده است. دور تا دور دیوارهایش داستان‌های شاهنامه نقش بسته‌اند و سکوتی عجیب در فضای آرامگاه حکمفرماست. نزدیک به یک ساعت در کنار کسی ماندیم که به گفته خودش ۳۰ سال برای زنده نگه داشتن زبان‌مان تلاش کرده است و شاید اگر هر روز هم روز گرامیداشت فردوسی نام بگیرد باز هم برای مردی چنین بزرگ کم باشد.

بعد از آرامگاه فردوسی به سمت کلات نادری رفتیم. کلات نادر یا همان کلات، شهری است که در شمال شرقی مشهد واقع شده است و در زمان نادرشاه به عنوان پایگاهی نظامی و دژی نفوذناپذیر برای او اهمیت داشته است. او پس از فتح هند دستور ساخت عمارتی را در کلات نادر داد که هم‌اکنون به عمارت خورشید یا کاخ خورشید مشهور است. به راستی که معماری این بنا بی‌شباهت به خورشید نیست اما کاخ خورشید در آنسوی کوه‌های خراسان غریب افتاده است. بعد از کاخ خورشید به سمت آبشار قره سور رفتیم. آبشارهای هشتگانه قره سو که در منطقه‌ای ییلاقی و خوش آب و هوا در بالادست کلات نادری واقع شده‌اند. هفته آینده ادامه سفرنامه مشهد و آنچه در آبشار هیجان‌انگیز قره سو گذشت را پی می‌گیریم.

خاک، خرابه، آوار... این

تنها هدیه‌ای است که

گردشگری جنگ به

بازدیدکنندگان می‌دهد

تا با تماشای فجایع انسانی

عواطف بشر دوستانه و

جنگ ستیزی و کمک به

همنوع را در آنها بیدار کند.

گردشگری جنگ با تمام

بهره‌ای که نصیب دولت‌ها

می‌کند؛ چیز زیادی برای

گردشگران ندارد

اسلام و مدرن‌ترین موزه غرب آسیا یاد شده‌است.

معماری Holy Defense Museum توسط خانم مهندس ژیلانوروزی انجام پذیرفته است. یکی از نکات جالب در طراحی این مجموعه این است که مخاطب پس از آن که فضاهای داخلی موزه را مشاهده کرد در انتها به یک مسجد در ضلع شمالی می‌رسد و می‌تواند به بازدید از این مسجدنیز بپردازد. در مجموع، معماری موزه انقلاب اسلامی و دفاع مقدس را می‌توان جزو زیباترین موارد معماری در کشور دانست.

ساختمان اصلی موزه شامل ۸ تالار است. تالار آستانه که در واقع آستانه‌ای برای تالار پیش‌رو محسوب می‌شود؛ به تصویرسازی در مورد مبارزات مردم ایران با رژیم پهلوی در دهه ۳۰ شمسی تا ورود امام خمینی در بهمن ماه سال ۱۳۵۷ می‌پردازد. خود تالار آستانه شامل دوبخش می‌شود.

از تالارهای دیگر موزه می‌توان به تالا حیرت و حقانیت اشاره کرد. این تالار نشانی از شوک و حیرت مردم ایران از آغاز جنگ تحمیلی است. تالار دفاع نشان دهنده دفاع شجاعانه و بی‌پایانه مردم پس از شروع جنگ تحمیلی است. تالارهای آرامش، شهادت، پیروزی، سرانجام و پروانه‌ها از دیگر تالارهای این موزه به شمار می‌روند که تماشای آنها، موزه به شمار می‌تواند تاریخ دهه‌های اخیر کشورمان را برای شما نقل کند.

۱۴۰۴ تمام مراکز استان‌ها صاحب

موزه دفاع مقدس می‌شوند

سردار سرتیپ بهمن کارگر (رئیس بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس) در آئین افتتاح همزمان ۸ موزه دفاع مقدس در ۸ استان کشور اظهار داشت: امروز افتتاح نمایشگاه ملی موزه دفاع مقدس در تهران است که این موزه، موزه مادر دفاع مقدس در کشور است. او گفت: تا سال ۱۴۰۴ همه مراکز استان‌های ایران موزه دفاع مقدس خواهند داشت و در مجموع ۳۶ موزه دفاع مقدس در ایران مورد بهره‌برداری قرار می‌گیرد که در برخی استان‌ها چند موزه داریم.

دارد چون باید دور کفن انقلاب و دفاع مقدس را به صورت شایسته و مستند به نمایش بگذارند و از آن نگهداری کنند.

باغ موزه انقلاب اسلامی

ودفاع مقدس

همه‌ایرانیان روایت هر چند کوتاهی از هشت سال دفاع مقدس شنیده‌اند؛ اما هیچ کدام دیداری نزدیک با فضایی که حتی شبیه به آنجا باشد و بتواند آن لحظات را تداعی کند نداشته‌اند. باغ موزه دفاع مقدس تهران یک موزه رویدادی است. این مجموعه کلاما هدفمند است و تنوع بسیار زیادی در سازه‌های آن وجود دارد. مطالعات اولیه پروژه این موزه در آذرماه ۱۳۸۳ آغاز و طرح اولیه طی جلسات متعدد بررسی شده و سپس در فروردین ۸۴ به تصویب رسیده است. سپس طراحی موزه به مسابقه گذاشته شد. ۲۵۰ نفر در این مسابقه شرکت کردند و ۴۲ اثر به دبیرخانه تحویل داده شد. این موزه در شهریورماه ۱۳۹۱ افتتاح شد. در اواخر سال ۱۳۹۵ بالاخره این مکان با تغییرات در ساختار و اهدافش به «موزه انقلاب اسلامی و دفاع مقدس» تغییر نام داد.

باغ دره موزه سراسر پوشیده از گونه‌های مختلف گیاهی است. همه گونه گیاهی به کار رفته در طول مسیر یک ویژگی مشترک دارد و آن هم استفاده از گونه‌هایی است که عمر دائمی دارند و بسیاری از آن‌ها گیاهان دارویی هستند. همچنین در دریاچه بسیار بزرگ با امکان نمایش فیلم‌روی آب احداث شده که از ویژگی‌های منحصر به فرد این باغ است. در این دریاچه بیش از ۱۰۰ فواره قرار دارد که شب هنگام آغاز به کار می‌کنند و به محض روشن شدن، تصاویری از رزمندگان را روی آب نشان می‌دهند.

موزه انقلاب اسلامی و دفاع مقدس یکی از جاذبه‌های گردشگری تهران است که در کنار مجموعه‌هایی مانند باغ کتاب تهران، کتابخانه ملی ایران، فرهنگستان‌های جمهوری اسلامی، باغ هنر و مصلاهی تهران به عنوان قطب فرهنگی شهر تهران در اراضی عباس‌آباد احداث شده‌است. این موزه باز بر بنای ۲۰۵۰۰۰ متر مربع یکی از بزرگ‌ترین باغ موزه‌های کشور است که

از بخش‌های مختلفی مانند تالارهای هفتگانه، باغ راه، دریاچه مصنوعی، آب‌نمایش، سالنهای آمفی تئاتر و سراسر نما تشکیل شده و با استفاده از تکنولوژی‌های دیجیتال سعی در انتقال مفاهیم تاریخ انقلاب اسلامی و دفاع مقدس دارد. اولین مدیر عامل موزه سردار سرتیپ دوم پاسدار جواد خضری‌راد بود. در حال حاضر علی اصغر جعفری با حکم سرلشکر محمد حسین باقری به عنوان مدیر عامل موزه انقلاب اسلامی و دفاع مقدس انتخاب شده‌است. از این مکان به عنوان بزرگ‌ترین موزه جنگ جهان

عایدی زیادی برای گردشگران ندارد. اما همین شاخه تور یسم وقتی به مرزهای ایران می‌رسد، رنگ و بوی دیگری می‌گیرد. تاریخ، معنویت و حماسه دستاوردهایی هستند که گردشگران جنگ در ایران، از آوار مناطق جنگی نصیب می‌برند تا این شاخه تلخ گردشگری در ایران، چارچوب‌های تازه‌ای پیدا کند. گردشگری جنگ وقتی به مرزهای ایران می‌رسد؛ رنگ و بوی دیگری می‌گیرد. تاریخ، معنویت و حماسه دستاوردهایی هستند که گردشگران جنگ در ایران، از آوار مناطق جنگی نصیب می‌برند.

است که برای گردشگران قابل توجه است و فرهنگ شهادت و ایثار را می‌توان به عنوان یکی از گزیننهایی که برای گردشگران اهمیت دارد به خوبی معرفی کرد. نسل سوم انقلاب و بعد از آن با چگونگی جنگ تحمیلی، رشادت‌ها، شهادت‌ها، از خود گذشتگی‌ها و اتفاقات این جنگ تحمیلی به خوبی آشنایی ندارند؛ می‌توان با معرفی دفاع مقدس از طریق تورهای گردشگری جنگ این فرهنگ را به نسل‌های بعد انتقال داد. البته این امر جز با فرهنگ‌سازی و نهادینه کردن گردشگری دفاع مقدس محقق نخواهد شد.

بابیان این میراث معنوی و ناملموس کشور، داستان دل‌آوری جوانان ایران در پاسداری از وطن و از سوی دیگر رنج‌های مردم به خصوص ساکنان مناطق جنگی با صدای رسانتری به گوش جهانیان می‌رسد. بر اثر بمباران شیمیایی عراق در حلبچه، سردشت، پیرانشهر و دیگر مناطق، فجایعی رخ داد که تاکنون این مقاصد چنان که باید عرضه نشده‌اند و

برنامه خاصی برای جذب گردشگران بین‌المللی به این مقاصد نیز وجود نداشته است. کشور ما، ایران، با وجود داشتن بسیاری از ویژگی‌های لازم برای توسعه صنعت گردشگری، نتوانسته در این عرصه جایگاه واقعی خود را به دست آورد. آنجا که مدیران و مسئولان دولتی نتوانسته‌اند به اهداف اصلی خود برسند؛ بازنگری و ایجاد تغییراتی در چارچوب سازمانی این صنعت در کشورمان ضروری به نظر می‌رسد. مردم مناطق جنگی می‌توانند راوی جنگ باشند و اقدامات سودده حاصل از بازدید مناطق جنگی در شهرهایی چون خرمشهر توسط مردم همان شهر صورت گیرد.

خاک، خرابه، آوار... این تنها هدیه‌ای است که گردشگری جنگ به بازدیدکنندگان می‌دهد تا با تماشای فجایع انسانی عواطف بشر دوستانه و جنگ‌ستیزی و کمک به هموع را در آنها بیدار کند. گردشگری جنگ با تمام بهره‌ای که نصیب دولت‌ها می‌کند؛

کوچه پس‌کوچه‌ها و خیابان‌های این شهرها هنوز هم خانه‌هایی هستند که سندن زنده جنایت‌های ارتش بعثی صدام بر در و دیوارشان وجود دارد. قطعا هر گردشگری این خانه‌ها یا نخل‌های سوخته را ببیند، پی به عمق فاجعه می‌برد و حقانیت مردم ایران برایش زنده‌تر می‌شود. از طرف دیگر این خانه‌ها نمادی از ۸ سال دفاع مقدس زنان و مردان ایرانی است که با پوست و گوشت و استخوان خود تا آخرین قطره خون از سرزمین‌شان دفاع کرده‌اند. این خود یک تبلیغ بزرگ برای روحیه تسلیم‌ناپذیر ایرانیان در نزد هر گردشگری است. اگر با یک برنامه‌ریزی درست نسبت به راه‌اندازی تورهای گردشگری جنگ در شهرها و مناطق جنگی استان‌های مرزی اقدام نشود، قطعاً موجب واردشدن سرمایه‌های بسیار برای بازسازی و بهبودوضع زندگی مردمان این منطقه می‌شود. گردشگرانی که به این مناطق جنگی می‌روند از نزدیک با مردمان خونگرم آن آشنا می‌شوند و همه اینها در بلندمدت به توسعه پایدار این مناطق کمک می‌کند.

گردشگری جنگ در ایران

مدیریت کلان در بخش گردشگری باید فرصت‌ها را در کشور شناسایی کرده و آن‌ها را در طرح جامع گردشگری کشور بگنجانند. گردشگری جنگ و جاذبه‌های مرتبط با آن می‌تواند به عنوان یکی از فرصت‌های مناسب برای کشور محسوب شود که باعث می‌شود سالانه بدون توجه به زمان خاص، گردشگران از مناطق جنگی بازدید کنند. گردشگری جنگ از شاخه‌های تخصصی و مهم گردشگری است که با نشان دادن ویرانی‌های ناشی از جنگ، با دیدن مناطق جنگی بازدید کنند. گردشگری جنگ از شاخه‌های تخصصی و مهم گردشگری است که با نشان دادن ویرانی‌های ناشی از جنگ علاوه بر بیدار کردن حس جنگ ستیزی و عواطف انسان دوستانه در گردشگران به حفظ تاریخ معنوی و حماسی یک کشور کمک می‌کند. جنگ تحمیلی رژیم بعثی عراق علیه ایران یکی از جنگ‌هایی

جایی که گردشگران خاک، خرابه و آوار نصیب می‌برند

گردشگری جنگ؛ مرحمی بر زخم‌های کهنه

یگانه دهنار، راهنمای گردشگری

۳۱ شهریور سالروز شروع جنگ تحمیلی و آغاز هفته دفاع مقدس است. هفته‌ای که تا ۶ مهر ادامه دارد و روزهای آن یادآور حماسه و رشادت مردان و زنان دلیری است که برای حفاظت از این مرز و بوم از جسم و جان خود گذشتند به سهم خود و برای گرامیداشت این حماسه‌ها این هفته به سراغ یکی از زیرشاخه‌های صنعت گردشگری؛ یعنی گردشگری جنگ رفتیم...

گردشگری جنگ به عنوان یکی از شاخه‌های پر جاذبه در صنعت گردشگری طرفداران زیادی داشته و افراد بسیاری همه‌ساله در قالب تورهای مناطق جنگی از جاذبه‌های گردشگری جنگ دیدن می‌کنند. در ایران نیز فرصت‌های گردشگری فراوانی در این زمینه وجود دارد که تاکنون کمتر به آن‌ها پرداخته شده‌است.

متأسفانه در طول تاریخ، شاهد وقوع جنگ‌های بسیار در نقاط مختلف جهان بوده‌ایم. اما مشخصاً بزرگ‌ترین جنگ دوران معاصر، جنگ جهانی دوم بوده‌است. تقریباً بعد از جنگ جهانی دوم بود که زمزمه‌های گردشگری جنگ بر سر زبان‌ها افتاد. ایده‌ای که وقتی مطرح شد، هدفی جز رونق دوباره مناطق جنگ‌زده و بهبود وضعیت اقتصادی این مناطق نداشت اما بعد از مدتی وجهه تاریخی آن قوت گرفت و با بهبود وضعیت مناطق جنگ‌زده، به حاشیه دنیای گردشگری رانده شد.

گردشگری جنگ، در واقع درون خود حاوی یک تناقض نیز هست، چون معمولاً همه انتظار دارند گردشگری همراه با شادی و فراغت باشد. گردشگران معمولاً برای گذراندن اوقات خوش به مراکز دیدنی و مفرح سفر می‌کنند. حداقل در نهایت به دیدن آثار تاریخی می‌روند. اما در یک کلام گردشگران با هدف تفریح و لذت‌بردن از وقت خود به گردشگری می‌پردازند. پس چرا اصلاً گردشگری جنگی باید مطرح شود؟ پاسخ به این پرسش را باید در روحیه ماجراجوانه و تنوع‌طلب انسان‌ها خصوصاً گردشگران حرفه‌ای جست‌وجو کرد. از طرف دیگر هدف گردشگری جنگ در این است که با نشان دادن ویرانی‌های ناشی از جنگ، حس جنگ‌ستیزی و عواطف انسان دوستانه را در گردشگران تحریک کند و از طرف دیگر موجب حفظ تاریخ حماسی یک ملت و کشور شود و در نهایت رونق دوباره‌ای به مناطق جنگ‌زده بدهد. همه این اهداف می‌تواند در بهبود وضع زندگی مردم مناطق جنگ‌زده کمک شایانی کند. به‌طور مثال در مورد شهرها و استان‌های جنگ‌زده باید گفت در